

СЕМАНТИЧНИЙ ПРОСТІР ПРИКМЕТНИКА MAGNUS В «ЕНЕЇДІ» ВЕРГІЛІЯ

Петришин М. Й.

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри загального та германського мовознавства

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, Україна

orcid.org/0000-0003-4060-7440

marta.petryschyn@gmail.com

Ключові слова: латинська мова, сема, семантична структура, великий розмір, параметричний прикметник.

Метою статті є опис семантичних і синтагматичних особливостей прикметника на позначення великого загального розміру *magnus* у латинській мові класичної доби.

Для досягнення поставленої мети в роботі використано такі методи лінгвістичного аналізу: описовий метод, методи дистрибутивного, контекстуального і компонентного аналізу.

Виявлення напрямів розгортання семантичного простору прикметника *magnus* у героїчній епопеї Вергілія дає змогу з'ясувати релевантні для давніх римлян параметричні ознаки того чи іншого явища, простежити перехід від первинної параметричної ознаки до абстрактних значень, основу яких становить оцінний елемент у семантиці аналізованого ад'єктива, з'ясувати основні тенденції формування мовної картини світу давніх римлян та причини, що їх зумовлюють.

У латинській мові прикметник *magnus* має розгалужену семантичну структуру, оскільки з поняттям розміру давні люди постійно стикалися в повсякденному житті, оцінюючи параметри своїх супротивників, тварин, на яких вони полювали, а також розміри предметів, що їх оточували. Прикметник *magnus* в «Енеїді» Вергілія вступає в синтагматичні зв'язки з конкретними іменниками на позначення предметів побуту, частин тіла, споруд, просторових і часових понять, лексемами абстрактної семантики. Виступаючи контекстним партнером іменників конкретної семантики, *magnus* не тільки позначає великий загальний розмір предметів, а й додатково підкреслює його параметричні ознаки, а саме: довжину, висоту, ширину, глибину. Аналіз семантичного простору ад'єктива засвідчив, що поняття великого розміру вже у свідомості давніх римлян викликало асоціацію з іншими сторонами буття, використовувалося для мовного вираження емоційного стану та соціального статусу людини, формування мовної моделі часу, числа. Похідні значення прикметника виникають здебільшого внаслідок метонімічних і метафоричних процесів і пов'язані із заміною семи «розмір» семами «час», «кількість», «значимість», «впливовість». Розвиток неперцептивних значень на основі конкретних просторових уявлень є свідченням глибокої архаїчності лексики на позначення розміру. Розширення семантичного обсягу прикметника зумовлене історичним розвитком лексеми, збільшенням кола предметів та явищ, які можуть бути детерміновані цим ад'єктивом, своєрідністю ментальності давніх римлян, особливістю образного мислення, впливом авторського світобачення.

SEMANTIC SPACE OF ADJECTIVE MAGNUS IN “AENEID” BY VIRGIL

Petryshyn M. Y.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department General and Germanic Linguistics
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Shevchenka str., 57, Ivano-Frankivsk, Ukraine
orcid.org/0000-0003-4060-7440
marta.petryshyn@gmail.com*

Key words: *Latin, seme, semantic structures, large size, parametric adjective.*

The aim of the article is to describe the semantic and syntagmatic features of the adjective *magnus* denoting a large overall size in Latin of the classical period. The following methods of linguistic analysis are used in the article to achieve the aim: descriptive method, methods of distributive, contextual and component analysis.

Identifying the directions of development of the semantic space of the adjective *magnus* in Virgil's heroic epic allows us to determine parametric features relevant to the ancient Romans, to trace the transition from the primary parametric feature to abstract values based on the evaluative element in the semantics of the analyzed adjective to find out the main trends in the formation of linguistic picture of the world of the ancient Romans and the reasons that determine them.

In Latin, adjective *magnus* has a branched semantic structure, because ancient people constantly encountered the concept of size in everyday life, assessing the parameters of their opponents, the animals they hunted, as well as the size of the objects around them. In Virgil's *Aeneid* the adjective *magnus* enters into syntagmatic connections with specific nouns to denote objects of life, body parts, structures, spatial and temporal concepts and lexical units of abstract semantics. Acting as a contextual partner of nouns of a specific semantics, *magnus* not only denotes the general large size of objects, but also additionally emphasizes its parametric features, namely: length, height, width and depth. Analysis of the semantic space of the adjective showed that the concept of large size in the minds of the ancient Romans evoked an association with other aspects of life. It was used to express the emotional state and social status of man, the formation of a linguistic model of time and number. The derived meanings of the adjective arise mainly from metonymic and metaphorical processes and are associated with the replacement of *seme* 'size' by *semes* 'time', 'quantity', 'significance' and 'influence'. The development of non-perceptual meanings on the basis of specific spatial representations is an evidence of the deep archaic vocabulary denoting size. The expansion of the semantic scope of the adjective is due to the historical development of the lexical unit, increasing the range of objects and phenomena that can be determined by this adjective, the peculiarity of the mentality of the ancient Romans, figurative thinking and the influence of the author's worldview.

Постановка проблеми. Параметричні ознаки відіграють важливу роль у процесі пізнання і відображення людиною навколишнього світу. Лексика розміру – це важливий компонент мовної картини світу будь-якого народу, вербальна репрезентація сприйняття реальної дійсності людиною. Параметричним прикметникам притаманні давність походження, широта використання і семантичне

багатство. Дослідження семантики лексем на позначення розміру є цінним джерелом для розуміння уявлень конкретної етнічної спільноти про навколишній світ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Параметричні ад'єктиви, які є однією з найуживаніших та високочастотних груп слів у різних мовах, неодноразово були предметом аналізу вітчизняних

і зарубіжних мовознавців. Низка мовознавчих праць присвячена дослідженню прикметників на позначення великого загального розміру. У науковій розвідці Т. Семашко ґрунтовно проаналізовано значеннєву зону ад'єктива *великий*, встановлено його етнокультурні стереотипи в староукраїнській літературній мові [7], Н. Дідух на матеріалі сучасної української мови розглядала понятійну співвідносність лексико-семантичних варіантів параметричних прикметників, зокрема ад'єктива *великий*, із категоріями системи універсальних засобів ставлення людини до світу [4]. Поглиблений аналіз основних подібностей і відмінностей у концептуальному просторі англійських прикметників *big* і *large* висвітлено в дисертаційному дослідженні А. Андрусь [1]. У класичній філології є певні здобутки, присвячені дослідженню лексики на позначення розміру в давньогрецькій і латинській мовах. Спробу окреслити семантичну структуру прикметника *μέγας* у давньогрецькій мові архаїчного періоду, а також з'ясувати його місце в мовній картині світу еллінів знаходимо в розвідці М. Петришин [6]. Предметом наукових студій Л. Мисловської є синонімічні ряди латинських прикметників на позначення великого (*magnus, ingens, grandis, amplus, immanis*) і малого (*parvus, parvulus, minutus, exiguus, pusillus*) загального розміру на матеріалі епістолярної спадщини Марка Туллія Цицерона, Луція Аннея Сенеки, Плінія Молодшого [5]. Ґрунтовний аналіз етимології, сполучуваності і семантики прикметника мікрополя великого загального розміру *ingens* (величезний) у творах Вергілія здійснила Л. Кватероне [10]. У полі зору нашої розвідки – семантика прикметника *magnus* у латинській мові класичної доби, оскільки дослідження згаданого ад'єктива на позначення великого загального розміру не було ще предметом аналізу на матеріалі поетичної спадщини Вергілія. У зв'язку з цим актуальним питанням є вивчення семантичної структури прикметника *magnus*, оскільки кожен період розвитку латинської мови характеризується змінами значення слова.

Мета нашої статті – опис семантичних і синтагматичних особливостей параметричного прикметника на позначення великого загального розміру *magnus* у латинській мові класичної доби.

Об'єктом вивчення є прикметник мікрополя великого загального розміру в латинській мові, **предметом** – лексико-семантичні особливості ад'єктива *magnus* в «Енеїді» Вергілія.

Вибір матеріалу дослідження зумовлений тим, що мова золотого віку є періодом максимального розквіту латини, що сприяло активізації її потенційних можливостей, а творчість метра римської поезії Вергілія належить до кращих зразків художньої майстерності в історії античної літератури.

Методи дослідження. Для встановлення семантичної структури прикметника *magnus* застосовано низку методів лінгвістичного аналізу: описовий метод, методи контекстуального, дистрибутивного і компонентного аналізу. Описовий метод вибрано для інтерпретації мовних фактів і явищ, аналізу чинників, що зумовили розширення семантичного простору прикметника. Метод контекстуального аналізу дає змогу виокремити і дослідити текстові фрагменти, з'ясувати вплив контексту на значення ад'єктива. Дистрибутивний аналіз сприяє виявленню особливостей контекстуального вживання і сполучуваності прикметника *magnus* у творах Вергілія. Використання методу компонентного аналізу дає змогу розкрити смислову структуру параметричного прикметника, розглянути ієрархію значень, релевантних для латинської мови класичної доби.

Виклад матеріалу. У латинській мові параметрична характеристика предметів та явищ дійсності здійснюється через багату лексико-семантичну групу, яка характеризується історичною стійкістю та семантичним багатством. Дослідження семантики параметричних прикметників потребує ретельного аналізу співвіднесеності значень найменувань розміру з реальними сигналами, з одного боку, а з іншого – з їхніми ментальними репрезентаціями в мисленні людини. Такий підхід до вивчення значення прикметників розміру дає змогу відтворити більш повну картину розвитку семантики параметричних ад'єктивів, виявити особливості використання цих лексем у мові та схарактеризувати їх функціонування в контексті.

Між семантикою прикметника і його сполучуваністю є взаємна залежність. Семантика слова зумовлює його сполучувальні можливості, а сполучуваність вказує на зміни в семантиці. У зв'язку з цим важливим аспектом нашого дослідження є вивчення сполучуваності аналізованого прикметника, оскільки в лексичній сполучуваності, як зазначає П. Денисов, відбиваються узагальнені значення частин мови та синтактико-семантичних класів [3, с. 231]. Сполучувальні потенції лексеми *magnus* зумовлені категоріальним значенням частини мови. Аналізований ад'єктив є якісним прикметником, який вказує на великий загальний розмір предмета і може слугувати означенням іменників різних тематичних груп. Саме сполучуваність з іменниками різноманітної семантики дає змогу прикметникам розміру актуалізувати не тільки параметричні значення, але й такі, що ґрунтуються на образно-асоціативних зв'язках.

У результаті проведеного дослідження виявлено 273 випадки вживання прикметника *magnus* у тексті «Енеїди». Аналізований ад'єктив вербалізує здебільшого результати візуального сприйняття, оскільки, як зазначає Н. Арутюнова, серед

значень, породжених чуттєвим сприйняттям світу, найбільш розвинені і тонко диференційовані понятійні еквіваленти саме зорових вражень [2, с. 42]. Встановлено, що прикметник *magnus* у поетичній спадщині Вергілія часто вживається в первинному параметричному значенні, оскільки ознака великого розміру завжди була важливим компонентом характеристики об'єктів, з якими давні римляни контактували в повсякденному житті. Аналізований прикметник охоплює усі аспекти величини, а саме: великий загальний розмір, довжину, висоту, ширину, глибину. Як бачимо, лексема *magnus*, номінуючи великий загальний розмір іменників конкретної семантики, відображає об'єктивну ознаку, надає додаткову характеристику чи уточнення певному предмету. Виступаючи означенням тематичних груп (ТГ) іменників «Предмети побуту», «Частини тіла», «Тварини», прикметник актуалізує пряме номінативне значення «великий за фізичним розміром»: *Neptunus muros magnoque emote tridentis || fundamenta quatit totamque a sedibus urbem eruit* (2. 610–611)¹; *tum pater Anchises magnum crater corona || induit* (3. 525); *tandem etiam magno strinxit de corpore Turni* (10. 478); *haec fatus duplicem ex umeris reiecit amictum || et magnos membrorum artus, magna ossa lacertosque || exiit* (5. 420–421); *saevire ac formae magnorum ululare luporum* (7. 18). Компонентний аналіз значення «великий за фізичним розміром» дає змогу виокремити у структурі прямого значення такі семи: «розмір», «значна міра», «конкретність». Актуалізація номінативно-похідних значень зумовлює розширення семантичного простору ад'єктива. У синтагмі з іменником *hasta, ae, f* (спис) спостерігаємо підсилення потенційної семи «довжина»: *tum magnam corripit hastam || et iacit* (10. 335–336). У разі сполучення з іменниками, що характеризуються вертикальною протяжністю (ТГ «Ороніми», «Споруди»), на перший план виступає параметрична сема «висота»: *ut quondam cava concidit aut Erymantho || aut Ida in magna radicibus eruta pinus* (5. 449); *his moenia quaere || magna pererrato statues quae denique ponto* (2. 294–295). У синтагмах з іменниками тематичних груп «Територія», «Топоніми», «Водні об'єкти» прикметник *magnus* вказує на значну протяжність земельного простору, населеного пункту, адміністративної одиниці, велику площу водних об'єктів: *insulae Ionio in magno* (3. 211); *magnas obeuntia terras || tot maria intravi duce te* (6. 58); *centum urbes habitant magnas* (3.106); *nec quidquid ibique est || gentis Dardaniae, magnum quae sparsa per orbem* (1. 602); *dum per mare magnum || italiam sequimur fugientem et volvitur undis* (5. 628–629). В окремих контекстах спостерігаємо

вказівку не тільки на велику площу і протяжність населених пунктів, а й на їх велич і значення для античної людини: *nunc maxima rerum || Roma colit* (7. 602); *multi illam magno e Latio petebant* (7. 54). У результаті сполучення з іменником *amnis, is, m* (ріка) домінантне місце у структурі значення прикметника займає сема «глибина»: *venimus et magnos Erebi tranavimus amnes* (6. 671).

Номінативно-похідні значення ад'єктива є результатом зміни уявлення про напрям виміру й актуалізації потенційних сем у структурі значення.

Особливістю аналізованого прикметника в поетичній картині світу Вергілія є широкі синтагматичні зв'язки з доволі великою кількістю тематичних груп іменників. Це, на нашу думку, пояснюється важливістю параметричного прикметника *magnus* для номінації об'єктів навколишнього світу, а також розширенням кола предметів і явищ, які можуть бути детерміновані цим словом. Якщо первинне номінативне значення ад'єктива зумовлене біологічно закладеними в людині рецепторними функціями, то актуалізація вторинних значень є результатом роботи людського мислення.

Категорія розміру тісно пов'язана в поезії Вергілія з поняттям кількості. Сема «кількість» виступає на перший план у сполученнях з іменниками, семантика яких пов'язана з позначенням великої неозначеної або приблизної кількості людей: *caterva, ae, f; turba, ae, f; agmen, inis, n* (натовп, юрба); *populus, i, m* (народ): *incessit magna iuvenum stipante caterva* (1. 497); *tandem progreditur magna stipante caterva* (4. 136); *quae maxima turba est* (6. 611); *Lethaeum ad fluvium deus evocat agmine magno* (6. 749); *ac veluti magno in populo cum saepe coorta est* (1. 148).

На ґрунті конкретно-параметричного значення «значний за розміром, великий», а також кількісного значення «значний за кількістю, багаточисельний» спостерігаємо актуалізацію метонімічного значення «значний за силою, ступенем прояву». Так, наприклад, у результаті сполучення з іменниками «голос» (*vox, vocis, f, sonor, oris, m*), «крик» (*clamor, oris, m, clangor, oris, m, plangor, oris, m*), «шум» (*frangor, oris, m, tumultus, us, m*) аналізований прикметник позначає фізичну характеристику звуків: *Aeneas magnaue incusat voce Latinum* (12. 580); *hic Ithacus vatem magno Calchanta tumultu || protrahit in medios* (2. 122); *Harpyiae et magnis quatiunt clangoribus alas* (3. 226); *resonat magnis plangoribus aether* (4. 668); *consurgunt nautae et magno clamore morantur* (5. 207); *magno veluti cun flamma sonore || virgea suggeritur costis undatis aëni* (7. 462). На семантичному рівні в структурі значення «гучний» виділяємо такі семи: «якість», «звук», «інтенсивність». Уживання лексеми *magnus* у наведених

¹ Перша цифра позначає номер книги, друга – порядковий номер рядка.

прикладях зумовлене бажанням автора надати тексту емоційного забарвлення.

У лексичному значенні прикметника на позначення великого загального розміру закладено синкретичне поєднання параметричної і темпоральної ознак. Важливо підкреслити, що ад'єктив *magnus* у сполученнях з іменниками, що характеризуються часовими параметрами, може входити до складу семантичного поля «Час». У таких синтагмах *magnus* вказує на тривалість події або часового проміжку, актуалізуючи потенційну сему «час»: *interea magnum sol circumvolvitur annus* (3.284); *sed populo magnum portendere bellum* (7.80).

Коло лексичної сполучуваності прикметника розширюється абстрактними іменниками, що зумовлює семантичну деформацію прикметника – переосмислення в контексті. У сполученнях з іменниками абстрактної семантики (ТГ «Емоції») аналізований прикметник позначає інтенсивність почуттів і характеризує позитивний або негативний емоційний стан людини: *obstipuit magno laudum percussus amore* || *Euryalus* (9. 197–198); *ecce ruit magnisque urbem terroribus implet* (11. 448); *vel quae portenderet ira* || *magna deum vel quae fatorum posceret ordo* (5. 706–707). У наведених прикладах спостерігаємо, як зазначає А. Шамота, переносність із порушенням звичайних просторових відношень, тобто зарахування прикметника з просторовим значенням до явищ психічного порядку чи інших сфер на основі синестезії [8, с. 75].

У результаті сполучення з іменниками тематичної групи «Теоніми» прикметник на позначення великого загального розміру втрачає перцептивну ознаку. Параметрична складова частина виходить за межі поля розміру, лексема *magnus* актуалізує значення «величний», «славний», оскільки поема Вергілія сповнена пафосу, величі та гордості за Рим, а саме заснування Енеєм легендарного міста подається як воля богів. На ґрунті політеїстичних вірувань давніх римлян формується уявлення про велич і значення богів у житті античної людини. Наприклад: *Creta Iovis magni medio iacet insula ponto* (3. 104); *prima hanc tibi magnus Apollo* || *concedit laudem* (9. 654–655); *Iunonis magnae primum prece numen adora* (3. 437); *numina magna vocat meritosque incidit honores* (3. 264); *hinc Augustus agens Italos in proelia Caesar* || *cum patribus populoque, Penatibus et magnis Dis* (8. 678–679). У згаданих контекстах прикметник *magnus* характеризується високим ступенем аксіологічності, підґрунтям якого є релігійні норми.

У результаті сполучення з іменниками, що характеризують соціальне становище людини, а також власними іменами, спостерігаємо актуалізацію значення «відомий, видатний за суспільним становищем». Семантика прикметника розширюється за рахунок актуалізації сем «головний за суспільним становищем, історичним значенням», «гідний в аспекті громадських заслуг». Так, наприклад, Еней у тексті поеми постає не тільки благочестивим, побожним, хоробрим, мужнім, а й великим: *hic magnus sedet Aeneas secumque volutat* || *eventus belli varios* (10. 159–160). Прикметник *magnus* слугує узагальненням позитивних якостей не лише Енея, сина Анхіса і Венери, а й інших героїв римської давнини, а саме: хороброго Гектора, вірного Ахата, сповненого життєвої мудрості Анхіса. Наведемо приклади: *Hectoris hic magni fuerat comes* (6. 166); *est licitum magnique femur perstrinxit Achatae* (10. 344); *animamque vocabat Anchisae magni* (5. 99). У таких контекстах у семантиці ад'єктива на перший план виступають семи «абстрактність», «важливість», «високий ступінь ознаки», «позитивна оцінка».

Результати аналізу свідчать, що в «Енеїді» Вергілія прикметник *magnus* набуває неперцептивного значення «цінний», яке не фіксується лексикографічними джерелами латинської мови: *sed laetum amplexus Acesten* || *muneribus cumulat magnis ac talia fatur* (5. 531–532) [9, с. 1064–1065].

Висновки. Аналіз семантики прикметника *magnus* виявив, що поняття великого загального розміру вже у свідомості давніх римлян асоціювалося з іншими сторонами буття, використовувалося для мовного вираження емоційного стану та соціального статусу людини, формування мовної моделі часу, числа. Похідні значення прикметника виникають здебільшого внаслідок метонімічних і метафоричних процесів і пов'язані із заміною семи «розмір» семами «час», «кількість», «значимість», «впливовість». Розгортання семантичного простору аналізованого ад'єктива стимулюють логічні й психологічні чинники, а саме: особливості асоціативного мислення, своєрідність ментальності народу, вплив авторського світосприймання. Багатозначність прикметника *magnus* у латинській мові класичної доби є проявом економії в мові.

Перспективою нашого дослідження є аналіз синонімічного ряду прикметників на позначення великого загального розміру в латинській мові класичної доби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусь А.Ф. Концептуальний простір англійських прикметників *big* і *large* : автореф. дис. ... канд. філол. Наук : 10.02.04. Чернівці, 2009. 20 с.
2. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека. Москва : Языки русской культуры, 1999. 896 с.

3. Денисов П.Н. Лексика русского языка и принципы её описания. Москва : Русский язык, 1980. 253 с.
4. Дідух Н. Семантична структура параметричних прикметників. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 2004. Вип. 34. Ч. I. С. 159–167.
5. Мысловская Л.В. Лексическая синонимия прилагательных с исходным размерным значением (на материале писем М. Туллия Цицерона, Луция Аннея Сенеки, Плиния Младшего). *Иноземна філологія: республіканський міжвідомчий науковий збірник*. Вип. 91. Питання класичної філології. 1988. № 23. С. 13–21.
6. Петришин М.Й. Семантична структура прикметника μέγας в «Іліаді» Гомера. *Вісник Прикарпатського університету. Філологія*. 1999. Вип. III. С. 179–183.
7. Семашко Т. Значеннева площина ад'єктива великий у структурі етнокультурного стереотипу (на матеріалі української літературної мови XVI– першої половини XVII ст.). *Українське мовознавство*. 2015. № 1(45). С. 60–69.
8. Шамота А.М. Переносне значення слова в мові художньої літератури. Київ : Наукова думка, 1967. 126 с.
9. Oxford Latin Dictionary. P.G.W. Glare. Oxford, Clarendon Press, 1968. 2126 p.
10. Lorina Quaterone. Quantity, Quality, Tension, and Transition: The Dimensions of Vergil's "ingens". *Vergilius*. Vol. 57. 2011. P. 3–34.
11. Vergils Gedichte. Aeneide. Buch I–VI. Berlin, Weidmannscht Buchhandlung, 1884. 271 S.
12. Vergils Gedichte. Aeneide. Buch VII–XII. Berlin, Weidmannscht Buchhandlung, 1875. 295 S.

REFERENCES

1. Andrus, A.F. (2009). Kontseptualnyi prostir anhliiskykh prykmetnykiv big i large [Conceptual space of English adjectives big and large]. *Extendet abstract of candidate's thesis*. Chernivtsi: ChNU im. Yurii Fedkovycha [in Ukrainian].
2. Arutyunova, A.D. (1999). *Yazyk i mir cheloveka* [Language and person's world]. Moskva: Yazyki russkoj kultury [in Russian].
3. Denisov, P.N. (1980). *Leksika russkogo yazyka i principy eyo opisaniya* [Vocabulary of the Russian language and principles of its description]. Moskva: Russkij yazyk [in Russian].
4. Didukh, N. (2004). Semantychna struktura parametrychnykh prykmetnykiv [The Semantic Structure of parametric adjectives]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filolohichna – Visnyk of Lviv University. Series Philology*, 34 (1), 159–167 [in Ukrainian].
5. Myslovskaya, L.V. (1988). Leksicheskaya sinonimiya prilagatel'nykh s ishodnym razmernym znacheniem (na materiale pisem M. Tulliia Cicerona, Luciia Anneya Seneki, Pliniya Mladshego) [Lexical synonymy of adjectives with the original dimensional meaning (based on the letters by Marcus Tullius Cicero, Lucius Annaeus Seneca, and Pliny the Younger)]. *Inozemna filolohiia: respublikanskyi mizhvidomchyi naukovyi zbirnik. Pytannia klasychnoi filolohii – Foreign philology: republican interdepartmental scientific collection. Questions of classical philology*, 91 (№ 23), 13–21. Lviv: LNU imeni Ivana Franka [in Russian].
6. Petryshyn, M.Y. (1999). Semantychna struktura prykmetnyka μέγας v "Iliadi" Homera [Semantic Structure of the Adjective μέγας in the Iliad by Homer]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Filolohia – Pre-carpathian University Bulletin. Philology*, III, 179–183. Ivano-Frankivsk: Plai [in Ukrainian].
7. Semashko, T. (2015). Znachennieva ploshchyna adiectyva velykyi u strukturi etnokulturnoho stereotypu (na materialy ukrainskoi literaturnoi movy XVI – pershoi polovyny XVII st.) [Semantic Adjectives Big Plane in the Structure Ethno-Cultural Stereotype (Based on the Ukrainian Literary Language XVI- First Half of XVII Century)]. *Ukrainske movoznavstvo – Ukrainian Linguistics*, 1 (45), 60–69 [in Ukrainian].
8. Shamota, A.M. (1967). *Perenosne znachennia slova v movi khudozhnoi literatury* [The figurative meaning of the word in the translation of fiction]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
9. Oxford Latin Dictionary (1968). P.G.W. Glare. Oxford, Clarendon Press.
10. Lorina Quaterone (2011). Quantity, Quality, Tension, and Transition: The Dimensions of Vergil's "ingens". *Vergilius*. Vol. 57, 3–34.
11. Vergils Gedichte. Aeneide. Buch I–VI (1884). Berlin, Weidmannscht Buchhandlung [in Latin].
12. Vergils Gedichte. Aeneide. Buch VII–XII (1875). Berlin, Weidmannscht Buchhandlung [in Latin].